

Rastúca podpora prínosov SPP pre verejné dobro

In: Svetové pôdohospodárstvo, roč. XII, 2010, č.1, str.15

K diskusii o budúcnosti spoločnej poľnohospodárskej politiky prispela správa Nadácie pre podporu investícií na vidieku (Rural Investment Support for Europe – RISE Foundation). Je to nezisková organizácia, ktorej cieľom je presadzovanie záujmov Európskej organizácie vlastníkov pôdy a Priateľov vidieka (FCS).

V správe sa uvádza, že je treba vytvoriť environmentálny trh s cieľom kompenzovať zlyhania trhu a stanoviť ceny „verejných služieb z pôdy v súkromnom vlastníctve“.

Správu v decembri prezentoval predseda výboru Európskeho parlamentu pre poľnohospodárstvo Paolo De Castro. Uviedol, že správa „zdôrazňuje úlohy, vyplývajúce z rozsahu súčasných nedostatkov trhu v súvislosti s prínosmi pre európsku verejnosť, ako aj potrebu vytvorenia vhodnej politiky a stimulov na jej tvorbu v budúcnosti.“ Podľa Franza Fischlera, predsedu Nadácie RISE a bývalého komisára pre poľnohospodárstvo, „hlavným cieľom spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2013, bude poskytovanie verejných služieb pre európskych občanov, vrátane potravinovej bezpečnosti zabezpečených „európskymi správcami pôdy“.“

Pretože neexistuje prirodzený trh pre environmentálne služby, tie nie sú poskytované v takom rozsahu, ako si to spoločnosť vyžaduje. Pritom správa poukazuje na obmedzenosť stimulujúcich schém 2. Piliera SPP. K dosiahnutiu vzájomne prepojených cieľov potravinovej a environmentálnej bezpečnosti je potrebný kontroverzný krok - stanoviť ceny pre ekologické služby. Správa konštatuje, že uskutočnené štúdie poukazujú, že táto hodnota bude kolosálna, a pri jej degradácii bude obrovská strata verejného dobra.

Integrácia ekologických služieb do agrárnej politiky by neznamerala zníženie verejnej podpory, ale ako upozorňujú autori správy: „zníženie platieb v 1. Pilieri by spôsobilo pokles produktivity.“ Takáto podpora, by mala byť cielenejšia a doplnená opatreniami zameranými na odstránenie zlyhaní trhu alebo na boj s klimatickou zmenou.

Aj keď sú hospodárske postupy šetrné k životnému prostrediu v rámci schém Programu rozvoja vidieka ohodnotené, EÚ nemá definovaný „objektívny“ systém odmeňovania konkrétneho ekologického prínosu ich aktivít. Upozorňujú aj na určitú nevôľu daňových poplatníkov v období po prekonaní hospodárskej recesie financovať novú reformu SPP. Správa preto uvádza, že environmentálne trhy založené na ohodnotení ekologických služieb by mohli prispievať k deficitu.

Ponúka sa niekoľko možností riešenia, vrátane systému limitovania skleníkových plynov spolu so súčasnou priemyselnou schémou obchodovania s emisiami a inými opatreniami. Napr. bolo by možné stanoviť minimálnu výmeru fariem pre biodiverzitu a povolenie prekročenia obchodovania s úvermi pre tých, ktorí by preferovali produkciu potravín.

Systém súvisiaci s agroenvironmentálnymi trhmi by mohol zameniť transakčný model štát – podnik na model podnik - podnik (podporený štátom regulovaným environmentálnym trhom). Východiskovým bodom by mohla byť miera využitia poľnohospodárskych prírodných zdrojov, zatiaľ čo pravidlá súvisiace s využívaním vody, legislatíva o pôde a biodiverzite by mali byť posilnené a zosúladené s novými trhovými stimulmi.

Rovnako je treba podložiť environmentálne trhy s reálnymi cenami uhlíka. Autori správy navrhujú ich rast z 20-30\$ na 200\$ za tonu prostredníctvom „zodpovedajúcich stimulov“. Na globálnej úrovni sa odporúča, aby WTO zahrnula diskutabilnú myšlienku „uhlíkovej dane“ do obchodných dohôd so špecifickým prístupom voči novo vznikajúcim ekonomikám.